

NAM THỨ BA. — SỐ 108

JEUDI 13 MARS 1919

LE COURRIER DE L'OUEST

(ÉDITION EN QUOC-NGŨ)

AN HÀ NHƯ'T BẢO

報 日 河 安

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Direction—Rédaction—Administration—Boulevard Delanoue, Cantho

TÔNG LÝ. TRẦN-DẮC-NGHĨA

CHỦ BƯT: PHẠM-KỶ-XƯƠNG

GIÁ BÁN NHƯ'T TRÌNH

TRONG CỎI ĐỒNG-DƯƠNG

BỜN CHỮ QUỐC NGŨ

TRỌN NĂM.....	5 \$ 00
SÁU THÁNG.....	3. 00
BÁN LẺ MỖI SỐ.....	0, 15

BỜN CHỮ LANGSA

TRỌN NĂM.....	3\$00
SÁU THÁNG.....	2. 00

BỜN QUỐC-NGŨ VÀ LANGSA

TRỌN NĂM.....	7\$00
SÁU THÁNG.....	4. 50

Vị nào muốn rao báo về việc mua bán hay là mua như't trình xin viết thư cho M. Trần-dắc-Nghĩa mà thương nghị.

Mua như't trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cantho.— Imp. de l'Ouest

Cac nhà Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà uống của dân, nước, gạo, thì này bởi thán mấy người lớn cũng là ông già bô cũ, chưa kể ấy sẽ còn cho mà biết tiệm thuốc PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARI nhất hạng bác sĩ y khoa, tại đường CATINAT số 119 SAIGON, là có danh tiếng lắm vì bán ròng những thuốc, nhất hạng, không hề làm gán dối bao giờ. Lại giá bán thì cũng rẻ, không khi nào thấy người An nam tới mua mà bán một hơn người Tây đâu.

NHỮNG THUỐC THAY HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM:

Thứ rượu này dùng mà bổ, chữa người ốm yếu, mệt, và nhứt là cho người dòn da có thay đổi thì con người sinh ra có là thịt và mạnh giỏi.

SOLUTION Dr DÉEM

Trừ bệnh nha phiến rất mau và không có phả đau

BÁN RÒNG THUỐC THƯỢNG HẠNG
và nhiều hiệu có danh tiếng đầu bạc là **ESSENCE DE MENTHOL DE MOLINIER**, tốt hơn nhất.

Chánh tiệm trừ thuốc hóa PHILLES PINK trị bệ, mất máu, xanh xao, lại uống nó thì người dặng các chứng bệnh ho, lao v.v.

PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARI, PHARMACIEN DE 1re CLASSE.

Có bán các thứ thuốc đã kể trên, đó, và có bán các thứ thuốc, khác cũng hiệu nghiệm vậy.

HÀNG HẬU GIANG

vốn dặng 60.000

Hàng này của Langsa và Anam hững vốn lập tại Cần-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tắt một đếu là tại Saigon có món chi, thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt. Công gởi hàng cho các xứ xa; ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gởi hàng lập tức. Xin quý vị đến xem Hàng chơi thử rồi.

Có trữ bán:

Rượu rơm hiệu Stella

Làm ròng bằng nước mía

Có bán lẻ, bán sỉ và cho lãnh về bán lại khi trả tiền trước.

LÔI RAO

Tại nhà Hàng-Hương Canh có bán hộp đồ dùng đồ cho học trò dùng kêu là PLUMIER; trong hộp ấy có:

1 cây viết chì đen, thứ tốt

1 cây viết chì đầu xanh, đầu đỏ

1 cây viết mực có găm ngòi viết

Giá mỗi hộp là 0\$40

Tiền gởi phụ thêm. 0\$10

Cũng có bán các món khác nữa, giá rẻ lắm, xin viết thư thương nghị.

Kính cáo

AN HÀ NHỰT BÁO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

MỤC LỤC

1. — Phong triều nhà máy xay gạo
2. — Luận về việc trồng cây
3. — Quan Nguyên-Soái Maspéro viếng Cánhthơ
4. — Lãnh giấy Quốc-trái
5. — M. Huyện Thịnh đòi về Long-xuyên

6. — Về việc nước Tào dự vào cuộc chiến tranh
7. — Ai tín
8. — Thi tập
9. — Nam-ký Thời sự
Giá-bạc, Giá-lúa
10. — Nhân dân
11. — Một cặp oan ương

Phong triều nhà máy xay gạo

Lúc này nghe có nhiều vị tính lập nhà máy xay nhỏ, đều ấy thiệt là đều rất phải. Tôi xin lấy một phần nhỏ mọn nhất lại cho các ông nhớ. Trong khoản chưa đầy mười năm nay mà người Anam ta lập thành nhà máy xay nhỏ được năm sáu cái, Mytho 2 cái, Rach-giá 1 cái, Phú-Lộc (Soc-răng) 1 cái (của người Langsa) Cánhthơ mới thành lập 1 cái nữa (nguyên mấy cái nhà máy này đã có như trình nói nhiều rồi cho nên không cần chi rõ tướng khán quan cũng đủ biết hết). Còn 1 cái của M. Hanh (Sadec) mua về đã lâu rồi mà chưa thành lập được. Nghe lại cái máy này cũng là lớn, sức mạnh mười lăm ngựa, xay mỗi ngày đêm 24 giờ đồng hồ dặng 150 tạ lúa ra gạo trắng vì còn thiếu lò lửa và máy chạy trần cho nên chưa làm được. Tôi cũng cầu chúc cho ông Hanh làm dặng mau thành tựu như năm cái nói trên đây vậy.

Trộm nghĩ ngày sau cái thương quyền của người Anam ta mà dặng phát đạt tướng cũng nhờ cái thế lực của các nhà máy xay nhỏ lắm, thật là 1 cái đường này là đường đi tắt, cuộc hi vọng của quốc dân ta lúc bây giờ; bởi vì nước ta là một nước ruộng lúa mà có lúa thì việc mua bán mới sung túc, còn chưa có lúa thì việc mua bán phải ế, lệ thường mỗi năm, năm nào cũng vậy; thế thì hột lúa trong nước ta cũng đủ làm vui làm buồn cho một đám khách trú; song xét lại hột lúa khổ sở của con nhà nông ta, lúc bây giờ thử đem ra mà tính việc lợi hại thì uống biết là đường nào? Một năm mười hai tháng thức khuya dậy sớm ăn tuyết nằm sương mà làm dặng thất chi có một lẫu, nếu trừ tiền nhơn công ra; như là cấy, phát, gặt, đập cho rồi, thời nghĩ người làm ruộng, một năm dài dặng dặng có lợi gì ở đâu? Lại thăm một nơi có lúa mà bán rẻ, bây giờ bị cầu gian dong lẫu, giá thấp giá cao nữa. Kể từ ngày ta bán lúa là qua tay chệch, từ lúc tỉnh chớ tới Saigon, thì chúng nó ăn lời một lẫu thứ nhất, cứ mỗi tạ từ ba cái

cho tới năm cất. Còn ở Chợ lớn xay ra gạo trắng thì chúng nó lại lời một lần thứ nhì, cứ một tạ lời từ năm cất tới sáu cất.

Chúng bán ra cho tàu ngoại quốc (ấy là mới ra khỏi nước mình; chứ còn từ nước mình ra cho tới nước ngoài, người ta còn lời bao nhiêu nữa không biết được) thì chúng nó lời một lần thứ ba cứ mỗi tạ lời từ một đồng cho tới một đồng rưỡi chúng nó ăn sắp ba sắp bảy mình, mùa ruộng nào chúng nó cũng cứ chia với mình được số như vậy. Trúng chúng nó cũng chia, còn thất chúng nó cũng chia được cả. Nay sở sở vậy một cái phong trào (Nông nghiệp tương tế hội và nhà máy xay nhỏ) 2 cái đoàn thể này ắt phải có ngày dựng nên một mối quyền lợi lớn trong nước ta. Vậy chúng ta nên đồng lòng hiệp sức, cứ mỗi tỉnh lập một cái nhà máy xay gạo, và Nông nghiệp Tương-tế hội (Ngân hàng) thì tức nhiên kéo cái quyền lợi ấy lại được, thì tài chánh thêm giàu biết là dường nào; cũng như làm ruộng một mùa, màặng hưởng huê lợi hai năm vậy. Thiết tưởng cái thể lực nhà máy và hội Tương-tế chẳng phải là làm ruộng, cho vay, xay lúa, bán gạo mà thôi, háy còn gây dựng cái thương-quyền cho người Annam ta nữa. Năm trước Annam ta có muaặng 4 chiếc tàu, rồi kể cho Mẫu-quốc ta mượn; nay cuộc chiến tranh đãặng loạn thẳng rồi, mấy chiếc tàu ấy cũng đủ làm đường vận động cho ta, những việc lúa gạo, hàng đi có hàng về; dầu nhà máy lớn ở Chợ lớn cũng không thể nào dành với ta nổi.

(Nước Annam ta ngày sau tranh cái thương quyền với Chêc, nhưn có một nền này phần nhiều hơn hết.)

Có người báo rằng: Lập nhà máy xay

trong mỗi tỉnh, nên làm nhà máy nhỏ xay gạo đủ bán cho trên chợ dưới thuyền ăn mỗi ngày mà thôi, chứ không nên dựng nhà máy lớn, xay gạo ra bán không hết rồi gạo đọng lại một ngày một nhiều, đem lên Saigon Cholon bị nhà máy lớn của Chêc nó hiệp giá ta bán không lời, điều ấy là điều thất-sách cho ngày sau lắm. Và lại việc xem xét lúa gạo xuất cảng cũng người Annam ta xem xét, chứ nào phải quyền hành gì của Chêc mà pòong lo đều ấy; sợ là sợ gạo mình xay khôngặng số nhiều, bán cho người ta chứ không đẩy tàu, vậy thì không làmặng tờ giao kèo, rồi phải bán hùn với chúng nó, thì bị chúng nó ăn lời ta hoài. Chớ ta đủ sức xay bán cho người chớ, hoặc là ta chớ đi ra nước ngoài mà bán, thì chúng nó dùng thủ-đoạn nào mà hại giá ta đặng. Xét lại ngày nay tuy chưa có cái thể lực hiệp-đồng, chứ ngày khác cũng có thể phải liên lạc với nhau, thì nhà máy nhỏ cũng khá gọi nhà máy lớn đó. Chúng ta nên chú-ý một điều này mà dự liệu cho thích hiệp với ngày sau. Giả như: nội trong châu-thành cứ mỗi ngày ăn chừng 50 tạ gạo, thì ta nên sắm cái máy một trăm hoặc là hai trăm tạ vậy, ngày nay chưa hùn hiệp đặng việc buôn bán ra nước ngoài, thì ta bớt giờ xay đi, miễn cho đủ châu thành ăn mà thôi, như ngày khác có cơ hội ta sẽ mở hết máy mà lấy huê lợi với người ta; chớ đừng khu khu tưởng một cái máy nhỏ nhỏ vậy, dù xay dù bán cho một châu thành, rồi ngày khác đặng gặp cơ hội tốt, huê lợi lớn, thì cũng không có thể nào mà mở thêm rộng lớn ra cho kịp.

(Còn nữa)

Huỳnh-kim-Phong

Luận về việc trồng cây

(2) Cách trồng đậu phộng

Đậu phộng bây giờ đáng giá hơn thuở xưa nhiều, cách trồng đậu phộng không phải dạy trồng đậu ghe bầu như thuở nay vậy đâu.—

Đậu ghe bầu trồng đã khó mà không mấy sai cho bằng đậu phộng tào, sẽ chỉ ra sau đây: khi mua đậu phộng tào về mà trồng thì trước hết phải cây dặt giống cho thiệt nhỏ, dặt cây nhỏ rồi phải gánh nước tưới cho ướt đất đó đi— Đậu thì bỏ vào bao quăng xuống nước ngâm một đêm rồi đem lên đập cho đập vỡ ra, tức thì đem rải theo dặt cây, tay bốc vãi theo dặt cây, chơn dặt các dặt cho khỏa bằng mặt đất, đoạn khỏa mặt bằng rồi, gánh nước tưới 3-4 lần trong ngày đầu, rồi bỏ vãi ngày kế đó tưới tưới, sau tưới lại vãi ba ngày— Cách tưới như vậy: phải tưới sừng cho yêm khéo nóng dặt mà héo già đầu chớ chẳng nên tưới lè mè— khi ban đầu tưới ban ngày, chớ chừng 6,7 ngày rồi tưới về sau chừng già dặt lên khỏi mặt đất thì tưới cứ sớm mai với cứ chiều; vì sợ trưa lợ vô dặt dặt các còn xộp đọng hư già dặt đi, giữ tưới như vậy cho đến khi già dặt lớn bỏ ra khỏi hàng thì năm ba bữa tưới một kỳ, tưới cần chừng đợi cho đến khi dặt nên già lá ra phủ hàng, chừng ấy thì lá già ra phủ gốc che lấy gốc rễ, cũng đủ yêm mát cho nhau, đặng yêm mát rồi thì sẽ bỏ không, cho đến ba tháng dặng, thì nhổ già mà bòn hột.

Trồng như thế là nhọc mùa đầu, sau còn dặt lép dặt gốc lớn, dưới đất thì chừng tới mùa nó sẽ mọc lên.

Đậu phộng tào trồng một công ít nữa là 20, 30 tá, nghĩa là mười mấy gia đặng lời bằng năm, bảy, các thứ đậu kia, ấy là mùa nắng xen vô mà trồng đất giống như thế.

Nhưng vậy mà đất phải trở trắng mùa mưa khác, mùa nắng khác, cho nên nắng mùa nắng, tới sa mưa giống chỗ đất đã trồng đậu phộng đứng trồng chỉ khác để trồng bắp, thì nhẹ vung phân xới đất vì đất đã trở 1 lần trong 3, 4 tháng bảy còn xộp, mà lại rẽ đậu lá đậu vừa mọc dặng làm phân cũng tốt. Hết bắp thì lên giống cho to mà trồng khoai tiêm, khoai ngà, khoai mỡ... vân, vân..

(Sau sẽ luận tiếp)

Thất-Bộ ký.

Quan Nguyên--Soái Maspéro viếng Cantho

Mấy bữa trước nghe tin quan Nguyên-Soái Nam-kỳ là ông Maspéro sẽ đến viếng tỉnh Cantho, ai ai cũng mừng rỡ ngóng trông đặng xem quới thể của ngài năm nay ra thế nào; vì đã 16 năm trước cách biệt; và lại lúc ngài trấn nhậm làm chủ tỉnh Cantho năm 1903-1904 ngài hồ hơ an được cho nhơn dân và những việc ngài làm lợi ích cho tỉnh này, đến giờ háy còn bìa tại. Nghe một ông quan trước đã sửa trị tỉnh nầy nay mà đặng trước vị cao thăng dường ấy, (Tổng-trấn Nam-kỳ) ai lại không mừng? ai lại không trông cho thấy mặt sao?

Từ ngày 4 và 5 mars 1919 khắp cả Châu-Thành Cantho, đường quanh nẻo tào, nhà nào nhà nấy trước cửa dựng cờ Đại Pháp dặt bàn lương ăn mặt ngó dặt ba sắc: Xanh, trắng, đỏ, phát phơ sửa soạn lễ rước mừng quan Nguyên-Soái Maspéro. Sáng dịp tại Châu-thành có ban hát Cirque Bostock's đang đèn hát nên Tổng-lệnh dân già trước thừa dịp đến chào rước quan Nguyên-Soái. Sau xem hát Cirque hoàn thê; bởi vậy cho nên dặt dặng khắp nẻo thiên hạ dập đầu vui như hội Tân-Vương thuở trước.

Tại Saigon lúc 6 giờ sớm mai ngày 3 mars 1919, quan Nguyễn-Soái Maspéro ngồi xe lửa riêng với quan Tham-biện Hérisson tới Mỹ-tho, rồi xuống tàu đi Vĩnh-long, đến nơi có xe hơi đưa ngài tới Cai-vồn thì sáng tàu quan Chủ tỉnh Cánh-thor chực rước tại đó.

Khi tàu rước quan Nguyễn-Soái về đến Cánh-thor là 11 giờ 45 phút, tàu vừa cập cầu thì trên bờ nổi 21 tiếng súng thần công chào tiếp, kẻ bọn nhạc hát Cirque giúp đánh bản "Marseillaise". Quan Nguyễn-Soái Maspéro bước lên cầu tàu, theo sau có ông Tholance chủ tỉnh Cánh-thor, ông Hérisson Tham-biện sở Mật-Thăm. Chừng nhạc giết, ngài chào các quan Langsa và Annam rồi lên xe hơi đi thẳng vô dinh quan Chủ Tỉnh. Nhắc lại lúc ngài vừa bước lên xe hơi thì có cơ mà tả điều binh thời kèn đang hầu còn 2 bên tiệm tiếp mừng ngài pháo đốt vang vấy thiên hạ chen chơn không lọt.

Chừng quan Nguyễn-Soái và các quan Langsa và Annam tề tựu đủ tại dinh quan Chủ Tỉnh, ông Tholance mở lời cảm tạ quan Nguyễn-Soái ngày nay đến viếng tỉnh Cánh-thor và tỏ những sự ích lợi mở mang trong bốn tỉnh, từ mấy năm rồi đây, tuy là nhấm cơn khói lửa tại Âu-châu, chớ các kỳ nghệ xứ này cũng là thanh hành tấn phát. Người bốn xứ một lòng thành tín cùng Mẫu quốc nên 4 kỳ quốc trái đều dựng thẳng sở... vừa giết lời, quan Nguyễn Soái tiếp cảm ơn quan Chủ Tỉnh Tholance, các quan Langsa và Annam hiện diện nơi đây mà rước ngài. Ngài lại nhắc lúc ngài trấn nhậm tỉnh này, thì sự mở mang chưa có mấy, điển địa trong tỉnh còn nhiều chỗ hoang vu, chẳng cây cối dựng, có chỗ thú dữ như là tượng cọp, còn đình trú mà nhiều hại là dân và mạ mòng. Như Phụng-hiệp bây giờ đã trở nên thị tứ. Còn sự thông thương rất kém, mười phần chẳng dựng năm

ba, như lúc này từ Saigon đi Cánh-thor nội trong 6 giờ đồng hồ thì đến. Khi quan Nguyễn-Soái nói giết rồi, ai nấy đồng vô tay reo mừng, kẻ đó ngài đi chào các quan, từ ông chánh sở. Xong việc ai nấy lui về nghỉ, qua buổi chiều, quan Nguyễn-soái ngồi xe hơi đến viếng sở Giồng-nước, sở Đèn-khí, các nha-Trường Nữ và Nam, nhà-Thương, nhà-Hàng Hậu-Giang, nhà-máy xay lúa, tới đầu ngài cũng xem kỹ lưỡng lắm, khi đến viếng nhà in, M. Trần-dắc-Nghĩa là Chủ sự có thỉnh ngài đi xem các công chuyện làm trong nhà in này.

Khi quan Nguyễn-soái viếng các sở rồi, quan chủ tỉnh Tholance mời ngài đến nhà công-sở làng Tân-an là nơi viên quan Chức sắc Annam, Hội khuyến Học, Hội Canh nông Tương-tử ngàn-hàng đang đợi rước ngài. Lúc quan Nguyễn-soái đến nơi, pháo tiếng nổ nghe reo và có bọn nhạc Cirque đánh bản "Marseillaise" tiếp mừng, rồi các viên quan, tổng, làng tựu lại chào quan Nguyễn-soái. Lễ chào vừa giết, thì ông Võ-hiếu-Bê là Đầu hội Canh-nông Tương-tử ra trước mặt quan Nguyễn-soái đọc một bài bằng tiếng Langsa, nói về cuộc lý tài trong hội, (nếu Bốn quân có dựng bài ấy kỳ sau sẽ dịch ra quốc ngữ mà đem trọn vào báo cho khán quan xem).

Khi ông Võ-hiếu-Bê đọc giết thì quan Nguyễn-soái mở lời khuyên và cầu chúc cho hội dựng sung túc vĩnh viễn như Mỹ-tho và ít tỉnh khác kia. Kẻ đó ngài đi viếng Châu-thành và kho sách (Cercle Bungalow) đến nơi Hội có dùng tiết Champagne đãi ngài.

Tối lại vì có lời quan chủ tỉnh thỉnh, quan Nguyễn-soái có đến xem bọn hát Cirque đang hát tại Châu-Thành.

Qua bữa sau ngài có đến viếng sở ruộng của ông Guéry ở Xà-no, rồi nội

ngày đó, tàu đưa đến Cai-vồn, ngài đi ngã Vĩnh-long Mỹ-tho mà về Saigon.

An-Hà Nhựt-Bao kính chúc cho quan Nguyễn-soái Nam kỳ đi đường bình yên

Lãnh giấy Quốc-trái năm 1917.

Quan Chánh Tham-Biện Chủ tỉnh Cánh-thor truyền cho ai này trong bốn tỉnh hay rằng: kẻ từ ngày nay (7 Mars 1919) đến 31 Mai 1919, tại kho bạc địa hạt có phát giấy Quốc trái thiết thọ nam 1917.

Vậy, người nào có biện lai về quốc trái mà mình cho nhà nước vay hồi năm 1917, hãy đem đến tại kho địa hạt mà đổi lấy cái giấy quốc trái thiết thọ cho kịp.

Cánh-thor le 7 Mars 1919.

Quan chánh chủ tỉnh.

Ký tên: Tholance

M. Huyện Thành đổi về Long-xuyên.

Bốn quân mới hay tin rằng: Ông Huỳnh-can-Thỉnh Tri-Huyện đang giúp việc tại Tòa Bô Cánh-thor, nay có lệnh quan Nguyễn soái Nam-kỳ bỏ ngài đi tòng sự quan chủ tỉnh Long-xuyên cũng giúp việc tại Tòa Bô.

Trước bữa ngài thượng trình, chiều thứ bảy 8 Mars 1919, Quý Ông và Quý Thỉnh bên Phan-Ty có vậy một tiệc tại nhà hàng Long-Giang (Hotel de l'Ouest)

mà tiếng hành ngài. Qua bữa sau ngày chúa nhựt 9 Mars, quan Huyện-Thỉnh từ giả Cánh-thor nhấm Long-xuyên trời gót.

Bốn quân kính chúc cho ngài đến Long-xuyên dựng lộc vị cao thăng, tình thần tráng kiện, bửu quyền bình an. Luông dịp Bốn quân cũng dâng cho ngài bốn chữ: Thanh, Cẩn, Càng, Chánh, trên thì giúp ích cho nước nhà, dưới hoa dân dựng trở nên phong thuận tục mỹ.

A. H. N. B.

Về việc nước Tào dự vào cuộc chiến tranh

Nay đến ngày kết cuộc rồi xét lại các nước vào phe với Đông-minh. Đã giúp vào cuộc chiến tranh được những việc gì, thì nước Tào thiệt là thì chung không được việc gì cả. Tên thì là có đứng vào Đông-minh mà trách nhiệm không làm hết một nước Đông-minh. Chỉ quanh quẩn trong vòng nội loạn, không hề hết sức giúp vào cuộc chiến tranh được một mảy mùng nào trong buổi khó nhọc; đã không có công gì thì đến ngày hưởng quyền lợi, chắt các nước Đông-minh không quên vậy. Mới rồi đây Đông-minh đã gởi cho Chánh phủ Tào một tờ (note diplomatique) nói về sự đó, trong có mười hai điều như sau đây:

1- Đông-minh hoàng kính cho Tào cái nợ bồi thường về việc giặc chòm (indemnité des Boxeurs) và để cho như những khoản dự đặt về thuế hàng (droits des douanes) là mong cho tàu dùng tiền ấy, để tăng thêm các công nghệ trong nước, làm đường nuôi sống cho nhơn dân; ai ngờ lấy tiền đó để dùng đảng này đánh nọ tranh đua với nhau.

2- Nước Tào tuy đã có đặt Tòa "Tham chiến" và có tập rèn quân đội, mà chỉ để

dùng về việc đánh nhau trong nước mà thôi;

3. Nước Tào chưa từng bàn với Đông-minh mà đã phái Sứ qua Pháp-đình của Giáo-Hoàng ở Vatican;

4. Nước Tào để cho giặc giả trở loạn ngao hai đường xe lửa Thiên-Tân (Tien-Sin) Phố khẩu (Po-Kéou) và Bắc-kinh (Pékin) Hán-khẩu (Han-kéou) làm việc tổn hại sự lợi ích của người trong nước ngoài;

5. Nước Tào không từng ra sức bắt đóng cửa các hãng buôn bán của người giặc.

6. Ở Thượng-Hải (Changhai) và Thiên-Tân, quan Tào không thể ngăn trở được những sự hành động của người giặc trong hai xứ ấy;

7. Những điều lệ cấm nhặc việc thông thương với người giặc chưa từng làm thiệt;

8. Đông-Minh xin nước Tào đóng cửa các hãng buôn lớn của người giặc, mà nước Tào không cần đóng;

9. Nước Tào để cho quan chủ tịch hạt Hắc-hà (Heiho) làm mối lái cho người giặc, Đông-Minh đã từng kêu nài, mà Chánh phủ Tào không hồi đáp.

10. Những bọn lén âm mưu dẫn tới làm ở nước Tào mà nước Tào không hết lòng ngăn cấm;

11. Bất động bọn trình tham của người giặc dùng giấy thông hành giả, khi nước Tào đem ra xử, không để cho các ông đại biểu (Thay mặt) của các nước vào xem.

12. Các nước Đông-Minh không dặng bằng lòng về cái cách nước Tào dự vào cuộc chiến tranh như thế; không chất

rằng nước Tào đã trung tính mà làm cái nghĩa vụ Đông-Minh.

Huỳnh-kim-Phong (phụng lục)

Ai tín

Đã hay tin ngày 22 Février 1919, quan Huyện Phạm-chánh-Lý chủ quận Cầu-kê (Cáothơ) mất tại Nhà thương Angier Saigon một đứa con gái tên là Marie Francoise Phạm-kim-Loan tuổi mới nên ba. Qua ngày 23 Février an táng tại Xóm-Chiêu.

Nay lại nghe tin chẳng lành đến cho quan huyện nữa rằng: Cô Huyện quý danh là Nguyễn-thị-Tường cũng đang nằm dưỡng bệnh tại Nhà thương Angier đã tạ thế ngày 2 Mars 1919 hưởng dương được 31 tuổi.

Linh cửu đệ về tổng chung tại Xóm-Chiêu Saigon hôm ngày 4 Mars 1919, có thân bằng quyến thuộc theo đưa đón rất đông.

Nghi-cước đơn chưa xong, cơ rú: phút dập dồn: bên chi sách có chữ "Phước vô song chí, họa bất đơn hành" đã phải lắm. Rất cảm cảnh cho quan Huyện Phạm-chánh-Lý: thăm nỗi con chưa giết, buồn phận vợ lại thêm.....!.....!

Vậy, Bốn quân kính dôi lời tỏ tình ai điều: trước xin phân ưu cùng quan Huyện và hữu quyến, sau cầu chúc cho linh hồn của linh phu nhơn và linh ai dặng tiên cảnh an vui vãn hưởng khoái lạc.

A. H. N. B.

Thi tập

ĐÈN HẾT DẦU ĐÈN TẮT

Đèn tắt vì chường bởi hết dầu,
Canh cháy ngơ ngẩn rõ vì dầu.
Phiền người nỡ để hao cho lung,
Trách kẻ không lường tỏ chẳng lâu.
Đèn hắc dạ ta đường mực điểm,
Tối thui mắt bạn đứng mây châu.
Tuy là ngàn dặm chỉ phân biệt,
Lấn vách như vậy để làm âu.

J. Trường

HÒA VẬN CHÙA BƯ (Thời báo)

Vào trong thấy cảnh dạ buồn teo,
Chùa rách vách xiêu cách dưới dèo.
Phật từ nhiều ông lãng ngả ngửa,
Trung-Tôn một đống mốc hòa meo.
Ghế bần mục gãy nhình ngơ ngẩn,
Hương khói yếm liếm ngó lạnh queo.
Ước gặp ông từ đây hỏi thứ,
Ai làm xưa nổi, buổi nay nghèo.

J. Trường

TỰ THUẬT (Ngôn mạng)

Cái thời a đua chả lụy cầu,
Chi bằng thonz thả mặc đương đầu.
Thủ nhà chả cạy tay hoành liệt,
Việc nước lo đến mặt kẻ ăn.
Vui thú, tích thân nhân vớu bút,
Ngâm thi, dưỡng tánh, thuở cầm câu.
Ngày hai cơm lẽ tùy duyên phận,
Gánh nặng kia ai dựa cửa cầu.

Nguyễn-Thành-J.

CHIẾC CHIỀU RÁCH

Xưa kia lành lẽ lọt trên sàng,
Nay rách quăng ra thấy nát tang.
Lúc trước trải lên chờ qui khách,
Đến chừ dẹp lại bỏ lang thang.
Hố vẩn xanh đỏ màu phai lợt,
Mà chèo u xù tét giọt ngang.

Đôi mắt thẳng trần sau đến thế,
Dập dồn tay tạo nghĩ khôn dang.

Nguyễn-Thành-J.

...

NGU

Gió mặt lòng sông, sóng mặt lòng sông.
Sóng gió thỉnh thoảng vừng chiết lỏng,
Vài sợi lửa, ít cần chong.
Cá mù chỉ chi mới mắt trông.
Ngày hạ khinh khâm ba chén rượu.
Đêm thu leo lẻo một nhánh thông,
Đầu ai rằng lão, đầu ai rằng ông.

...

TIÊU

Cao bước gặp ghình, thấp bước gặp
[ghình]

Xứng vừng lo vì sống đã chinh,
Sống bữa lớn mặt cây kinh.
Ngan dọc nào ai căng sức mình.
Độc sách nghĩ xem câu hữu ý,
Coi cớ hàng động nước đa tình.
Rừng non nghe bạc trời đất rộng thỉnh,

...

CANH

Vỡ vạt ngang trời, khuấy nước đục trời,
Một lưới cây toong giữa đám khơi;
Nắng mang nồm, lạnh che trời;
Chịu cực, lo xong với việc đời,
Ghé mắt non nam màu cỏ loạn.
Trời chiều con át bóng cây đời.
Nhà thương còn đời, ruộng lịch còn với

...

MUC

Vinh cái làm sao, nhục cái làm sao.
Vinh nhục thẳng chẳng có biết nào.
Cỏ xanh đầy nội nước đầy ao.
Trâu ngựa đứng cho lẫn dấu vào.
Rừng bụi đương nhình mây gió mặt.
Lưng trâu ngồi vững gió tây sao.
Sừng còi chậm thôi, dật hơi cao

X. X. X.

Võ-văn học hiệu

Trường học của Ông Võ-văn-Thơm lập, gọi là "Võ-Văn học hiệu" đã khai từ hôm 4 Novem-bre 1918. Nay được 26 trò nam và nữ vào trường. Bà dăm langsa và thầy giáo annam cần mẫn con nít học mau tân phát vô cùng. Gia tiên học và ăn, ngủ như vậy: Học ngoài (không ăn ngủ)....4\$ Học và ăn buổi trưa,7 Học và ăn ba buổi, ngủ tại trường12

Như ai dùng giấy Quốc-trái mà dùng tiền trường cho con cháu học, thì Ông Đốc học trường Võ văn cùng thâu, cứ mỗi chiều 100 rances thì kẻ là:16\$

Bữa 25 tháng chạp bái trường qua móng 10 tháng giêng Annam thì khởi học. Kể từ móng 6, thì học trò mới được nhập lần lần.

Bà con cô bác ai có dịp đi Cánh-thơ ghé coi cách sắp đặt chỗ học, chỗ ăn, chỗ ngủ.

Ai có cán hỏi thăm đều gì, xin gởi thơ cho Ông Võ-ân-Thơm, thì lập tức có thơ trả lời

Nam-kỳ thời sự

Giá bạc

Kho bạc nhà-nước..... 41 50
Đông-Dương..... 4 50

Giá lúa

Từ 3\$ 30 cho đến 3\$60 một tạ, tùy theo thứ lúa.

CANTHO VILLE

ĐẠO CHÍCH.— Đêm 9 mars 1919 lúc 3 giờ khuya, Đạo-chích đến viếng nhà M. Tinh làm việc nhà Thương, cạy cửa vô nhà rồi cạy luôn tới tủ quyết tóm gói.

Ruổi cho Đạo-chích, mà cũng may cho M. Tinh, nên khi Đạo-chích cạy tủ dặng rồi bộ khi cũng sửa soạn mà khuôn đồ, khiến tên học trò ngủ trên bộ ván gần cái cửa thưng giắt giấy đi tiêu; thấy cửa mở bét, hổ nghi có Đạo-chích đến, nó ngó lại chỗ tủ thấy một gá đứng cao nghệu, mình thì đen sì, mặt và đầu trắng xát, tri hồ lên, Đạo-chích chạy qua phía bên kia dựng nhăm tên X... đang ngủ cũng giật mình thức giấc bực rước... Đạo-chích tông cửa chạy ra đường.... tá thổ độ... mất tiêu.

Có kẻ hỏi còn M. Tinh ở đâu?— người ta nói M. Tinh mắc....—mắc làm gì?? mắc ngủ mà...chớ phải thức thứ coi..

Nguyễn-văn-Cụ (lai tin)

CANTHO

ĂN TRỘM LÚA BI BÁT.— Tại làng Vĩnh-xuân (Cánh-thơ) đêm 26 Février 1919 Phó Bộ Thỉnh bị ăn trộm đập hết 1 công lúa. Qua bữa sau Phó Thỉnh đi kiểm gặp 1 độm và 3 bở tới lúa nơi đồng rơm của tên Nhuận. Thưa làng, Nhuận khai rằng: lúa đó của tên Sách và tên Cận gởi Lang sai bắt Sách và Cận lập tức dặng tra vấn.

Việc thế nào kỳ sau sẽ tiếp.

BẮT HỤT ĂN TRỘM LÚA.— Cùng tại làng Vĩnh-xuân (Cánh-thơ) đêm 22 rạng măt 23 Février 1919, dân của Hương thôn Kh... đi tuần lúa, xảy thấy dạn xa

xa chừng 2, 3 người đang lom khom dưới ruộng, nghi quyết là ăn trộm (nghĩ giỏi nhưng mà còn sơ ý một chút) vung vợt miệng hỏi: Ai làm gì đó?...?... Đám kia nghe hỏi tiêm dăng tránh trước (dại gì mà ở cho bị sao). Chừng đó mấy tên dân căng thì rượt, miệng thì la, làm tôi bụi một bới, ăn trộm biến mất...Hề rình... thì đừng đánh tiếng chớ...!...

...

ĂN TRỘM NỮA.— Công cẩu ở trong làng Vĩnh-xuân (Cánh-thơ), soạn chuyển nầy không chịu ăn trộm lúa nữa, lại đập hết một công nếp, vụ nầy quá quyết có chừng tên Biếu vì nó đến làng khai rằng: đêm 23 Février 1919 nó bị ăn trộm gặt của nó hết 1 công nếp nó theo dấu tới đất của Xã C....gặp rơm nếp của nó ăn trộm đập rồi bỏ lại đó rõ ràng. nó giận hết sức mà không biết làm sao, nên ch...láp vấp một hời... thôi thì bỏ.

H. T. T. (lai tin)

..

TRÀ-ÒN

ĐANH LỘN.— Ngày 2 mars 1919, lúc 8 giờ ban mai tên Nguyễn-văn-Thần 38 tuổi sửa soạn đi cộ lúa cho chủ nó là M. X.... đến chỗ để cộ, Thân gặp cái cộ hư... nổi dóa ch....Nguyễn-văn-Tùng ở gần 1 bên nghe...giận...vì có tích cha tên Tùng đây có mượn dùng cái cộ đó, e có khi cũng hư chút đỉnh chớ; nay tên Thân ch.... vậy là ch.... cha nó chớ ai. Ch...hoài, Tùng dạn không dặng, cặp trong tay cái cây quyết hơn thua một độ. Đến nơi bới Thân sao ch...? vì cha nó có dùng cái cộ nầy tưởng cũng

hư hao một ít....sao ch.... cái gì? —Thần trả lời: không biết— ai làm hư tao ch...—À mấy ch...bộp....Thần nhào xuống lỗ đầu quyết lưu lại lảng—Tùng dục chạy.... Bắn cạo tri hồ bắt trời Tùng giải quan, điệu Thần đến nhà thương Cánh-thơ nằm dưỡng bệnh.

Nhàn đàm

BÀ ỨNG THÌNH

Tí gặp Sứu liên nói; Anh năm uê! Bước qua năm nay nhà tôi sẽ tấn phá đa anh!—Sao mà chú dăm chắt lẩn vậy?—Vinh há tôi có cái trang thờ bà Chúa tiêc, Chúa ngọc, vợ tôi có lòng tin hương bà lăm, thờ trời năm rồi, mỗi ngày dâng nước, dâng hương 2 lần...!

Bớ có lòng thành (vì có câu: hữu tâm thành tựu thần) cho nên chiều 30 tết bà ứng thình!—Ủy chà! Vậy thì từ đây chú mấy chắt khá đa, có bà ưm-hộ rồi! Vậy mà bà ứng thình lăm sao đó?—Nói giầu gì anh! Hôm chiều 30 mười vợ tôi cặm cây nhang trên trang bà và đánh một tiếng chuông....bo...ou...vừa giức tiếng chuông, bà liền ứng thình: Cát-kẻ rồi cát kẻ, kẻ Cát-kẻ nữa!!—Ủy...!?

N. Hữu-Hạnh.

đi Quang-Côn

Một cặp oan ương

CUỐN THƯ NHỰT

NHÀ HỌ LÝ

(tiếp theo)

GẶP TÌNH

Đêm khuya mới mắng tiệc, khách từ tạ ra về. Rạng ngày vợ chồng Lý-phù-Cường đương trà nước, có trẻ vào thưa

rằng: « Có một người trai, ở trước xin vào thăm ông và bà. »

Lý-phủ-Cường biểu mời vào phòng mình, Lý-phủ-Cường và Khương-tri-Ngọc mừng rỡ chuyện trò, trà nước vừa xong, Khương-tri-Ngọc lấy ra sáu ngàn lượng bạc mà thưa rằng: « Xưa cha cháu có hối của chú một muôn hai ngàn lượng bạc, nay cháu xin trả dờ sáu ngàn, và xin chú cho sửa giấy lại. »

Lý-phủ-Cường nói rằng: « Cháu vội chi làm vậy, bạc ấy xưa, chú cho anh Khương mượn chẳng may anh bắt hạnh qua đời, cháu chừng nào trả cũng dặng mới có bấy nhiêu, sao không để mà làm vốn, lật đặt gì. » Nói rồi đưa bạc cho vợ cất, cho Khương-tri-Ngọc sửa giấy còn thiếu sáu ngàn lượng.

Khương-tri-Ngọc từ tạ ra về, thì Lưu-thiếu-Đức cầm ở lại ăn cơm.

Khương-tri-Ngọc từ rằng: « Cháu ở Bắc-kinh mới về lương đường ghé đây chờ chưa tới nhà mà thăm mẹ. »

Lưu-thiếu-Đức lại rằng: « Thiêm cũng biết, nhưng mà ở Bắc-kinh đường trường cách trở, còn chịu nổi đôi ba năm, huống đây với đó đi không đầy nửa khác. Ăn cơm rồi sẽ về cũng không muộn. »

Khương-tri-Ngọc từ tạ đôi ba phen không dặng phải ở lại. Khi đường ăn xong, Lưu-thiếu-Đức dặn nhỏ Khương-tri-Ngọc như vậy..... Khương-tri-Ngọc gật đầu và mỉm cười.

Cơm nước xong rồi Khương-tri-Ngọc kiểu ra về, ghé lại phòng trước thì thấy Lý-mỹ-Nhan đã đợi đó.

Gặp nhau Nhan, Ngọc nắm tay, đỏ

mặt nhìn trân, nước mắt lưng tròng, nói chỉ chẳng được, hèn lều Khương, tri-Ngọc cất tiếng than rằng: « Ác bấy cho Khương-tri-Ngọc, vì gia bảo khiếm khuyết, để cho người hường nhan, trăm cay ngàn đắng, ăn thâm uống sâu, đêm trông ngày đợi, kềm sắc mỗi lòng hao mòn vóc ngọc. Chẳng khác hoa đường tươi tốt, vì nắng phai màu, thiệt đáng trách biết bao, làm trai lỗi đạo. »

Lý-mỹ-Nhan hai hàng nước mắt chảy ròng vội vả đáp lại rằng: « Chàng nói phải đó, thiếp kẻ gian nang chẳng hết, phân nỗi sâu không có đủ lời; mắng thương chàng mang lỗi cùng trời, đòi phen muốn nghĩ an dưới đất. Tình đã nên trái, nghĩa chưa thâm nồng, biết ngày sau có nên cuộc vợ chồng, chàng với thiếp dễ tang khó hiệp. Khi đào tốt bẻ chơi, chừng bầm dập thì quăng thì ném. Ngày nay gặp dặng, xin tỏ lời, duyên còn chẳng dặng thiếp toan phận thiếp. »

Khương-tri-Ngọc lại rằng: « Tình nhân đôi từ ngày tách mình ra đi đến Bắc-kinh nữ tú nam thanh, dập đều gái sắc nào có vui đâu; xa tình nhân trong lòng buồn tực, biết ngày nào cho dặng trùng phùng cho trẻ đại Cầm-Nhung hưởng phúc. Tôi là Khương-tri-Ngọc, ngày sau có phụ duyên này, thì cho bỏ mạng nơi đất khách. Trong vài năm sanh phương kiếm vốn, rồi sẽ về tính việc nghinh hôn, tình nhân hãy dẫn lòng đợi xin đừng đem dạ nghi nang, mà hao mòn vóc ngọc. »

Nói rồi từ giả Lý-mỹ-Nhan mà về nhà. Mẹ con mừng rỡ, anh em chuyện vãn vui vầy.

Lúc ấy Lý-phủ-Cường nằm bên phòng nghe tiếng người vãn vãn thì lòng tại nghe dặng mấy dều này..... TÌNH NHÂN ÔI!..... XA CÁCH TÌNH NHÂN..... TRẺ ĐẠI CẦM-NHUNG..... TÔI LÀ KHƯƠNG-TRI-NGỌC.....

Những lời ấy làm cho Lý-phủ-Cường kinh hồn bối rối, dường tỉnh giất chim bao, bèn nghĩ rằng: Nếu vậy thì Cầm-Nhung chẳng phải là con ta, rõ ràng là trái tình của Lưu-thiếu-Đức và Khương-tri-Ngọc. Uống bấy lâu yêu mến, tiếc công khó đường nuôi; này là một á gian phu, nọ là một trai dâm phụ. Phải ta đi dặng, qua phòng chặc khúc lữ bầy, mới đã giận. Thôi bây để coi ta, trái tình của bầy, lần này ta yêu mến, bây giờ ta đem vài buổi nhớ, lại làm cho mẹ con anh em họ Khương không nhà mà ở, lập nghiệp chẳng nề, ta mới đã hôn.

Tình như vậy liền sai người đi mời Hàng-Phượng. Vãn là tay mưu sâu kế độc, lòng hiểm dạ tà, hay oa trử nhiều tay hung bạo, trộm cướp, hoang dâm.

Nay nghe người của Lý-phủ-Cường đến mời thì vội vả sửa soạn áo khăn mà đến. Tới nơi trà nước vừa xong thì Hàng-Phượng hỏi Lý-phủ-Cường rằng: « Chẳng hay chú với lão Hàng có việc chi cạy biểu chẳng? » Lý-phủ-Cường bèn kể tai nói nhỏ với Hàng-Phượng..... Rồi đưa cho Hàng-Phượng 100 lượng bạc. Hàng-Phượng lãnh bạc từ tạ ra về.

(Sáu sẽ tiếp theo)

Huỳnh-bá-Tướng
Minh-lương-Rạch-gia

Truyện này in rồi và có bán tại nhà in An-Hà, (Cần-thơ) giá 1 cuốn là 0\$35, mua nhiều về bán tính giá nhẹ hơn

Hậu thanh

Giao tiếp thương mại hội

CU LAO MÂY—CANTHO

Hội mua và bán lúa.

Định số vốn là mười ngàn tạ lúa (10 000 p¹).

Kêu hùn mỗi phần là 50 tạ, hoặc muốn hùn bao nhiêu tính theo số lúa trên đây, vì nào muốn hùn mấy phần tùy ý.

Hội này có điều lệ, giấy tờ chặc chắn. Tính mánh mủn lừa chia lời.

Cái xin quí vị sáng lòng hiệp vốn mà lo đều ích lợi chung và mở dặng thương cho bạn mình mau nhẹ bước.

Như muốn hỏi đều chi trong việc hội xin viết thư cho M. Nguyễn-văn-Tứ chủ hội Thương-mại sẽ hồi âm lập tức.

Thương xã hội cần khẩn.

Một việc khá lắm

Có quan Giám Đốc Quesnel sáng lòng muốn bán hai sớ ruộng của ngài, ở tại Tháp mười (Mỹ-tho) sớ thứ nhất được 46 mẫu, ở dựa mé kinh, sớ thứ nhì được 246 mẫu, ở dựa mé kinh lớn kêu là kinh Tổng-dốc Lộc, kinh này xang mới vét lại lổ lổ, bề ngang chừng 40 thước nên tiện bề chở lúa ruộng lổ, và như muốn chở lúa thưng lổ Chợ-lớn đi ngã sông Vaico cũng dễ lắm.

Hai sớ ruộng ấy đều là đất thuộc tốt lắm, chẳng cần phải tốn công khai phá chỉ nữa hết; lại sớ đất trong có mười ba cái địa, cá rất đại lợi. Có một sớ đất khác kề cận với hai sớ ruộng nói trên đây, chừng 300 mẫu, nguyên là của hiệu Speidel đã bị nhà nước tịch thu lại và có lẽ trong một ít lâu sẽ giao gia bán.

Hai sớ ruộng của quan giám đốc Quesnel, huê lợi mỗi năm chừng 12 tới 15 ngàn gia.

Ai muốn mua hai sớ đất ấy xin gửi thư cho quan Giám đốc Quesnel tại Saigon, hay là gửi cho sớ Nhứt tỉnh An-hà tại Cần-thơ mà thương nghị và đến xem bán đồ thì hiểu rõ.

QUẢN TÍN KÝ ĐẠI DƯỢC PHÒNG

CHỦ-NHƠN: LÊ-TOAN

60, Rue de Canton, 60. - Cholon

Nguyên gốc hiệu QUẢN-ĐỨC-TỂ này khai sáng tại Hoi Quán-Đông (Trung-Huê) đã dư mười mấy năm rồi, chuyên một nghề chế các thứ thuốc CAO ĐƠN, HOÀN-TAN, có danh đã lâu đời, khắp nơi xa gần đều có dùng thuốc của tiệm tôi, thiệt là thần hiệu hơn các nơi khác. Bởi vậy cho nên Bồn-Dược-Phòng chẳng nài tốn bao BẠC MUỖN sang qua NAM-VIỆT lập thêm một tiệm ngánh tại CHOLON đường CANTON số 60, biệt hiệu gọi QUẢN-TÍN-KÝ có trữ bán các thứ thuốc rất nên thần hiệu, cũng trong LỤC-CHÂU chữ QUẢN-TỬ cũng thường có dùng lấy làm hay vô cùng, từng có gởi thơ khen ngợi đăng vào các BAO-CHƯƠNG rõ rằng các thứ thuốc của tiệm tôi rất tốt rất hay hơn các nơi khác thập bội.

Nay BỒN-DƯỢC-PHÒNG chẳng dám tiết BẠC NGÀN mà in 50000 cuốn CATALOGUE để dành cho thân chủ, nếu chữ QUI-KHÁCH muốn cần dùng, hãy viết thơ cho tiệm tôi rõ, sáng lòng gởi cho không, như chữ QUI-VỊ gặp lúc muốn cần dùng thuốc nào hoặc nói chứng bệnh của mình, thì tiệm tôi cũng vui lòng tùy ý mà gởi cách CONTRE REMBOURSEMENT (Nabia là đem tiền đến nhà thơ mà lãnh thuốc). Như chữ QUI-KHÁCH ở tại SAIGON thì hãy đến nhà M. THAI-KỲ-SƠN số 23 đường PELLERIN hỏi thăm mà mua thì tiện hơn.

QUẢN-TÍN-KÝ KÍNH CAO

MINH TẠ LƯƠNG-Y

Hà-Tiên, le 17 Janvier 1919.

Monsieur. QUẢN-TÍN-KÝ

60, RUE DE CANTON, - 60 CHOLON

Lời cùng ông Chủ-tiệm thuốc QUẢN-TÍN-KÝ đăng rõ: Hôm trong tháng Novem-bre 1918, tôi có cây anh em bạn tôi mua thuốc "THIÊN KIỀM-BAO KHÔN ĐƠN" và "VẠN ỨNG ĐỨC TỂ ĐƠN" của tiệm ông, nội gia quyến tôi dùng thuốc của ông lấy làm hay vô cùng, vì dùng tới liền thấy hiệu nghiệm, tôi dám đoan chẳng có tiệm thuốc nào có thuốc thần hiệu như tiệm ông vậy, nội gia-quyển tôi nhờ thuốc thần hiệu ông, nay nội nhà tôi đều mạnh giỏi và rất đáng khen tiệm ông khéo tiệm thuốc hay mà cứu bệnh như thần, nội gia-quyển tôi mang ơn ông nhiều lắm, nên tôi xin thay mặt mà TỎ LÒNG CẢM TẠ với ông, xin ông nhận lấy.

KÍNH TẠ

NGUYỄN-XUÂN-HIỆN

TRÍ-HUYỆN À HÀ-TIÊN

VIN DE CHINE DIT ALCOOL MÉDICAMENTEUX

RƯỢU THUỐC RẤT THẦN HIỆU

Bồn Dược Phòng kính cho chữ Quý khách ở xa, gần hay rằng: Nhà-nước cho phép Bồn Hiệu ngâm Rượu Thuốc tại Tiệm và đăng thông hành Lục-tỉnh; nên bồn Hiệu ấn hành ít thứ Rượu thuốc cho chữ Quý vị xem, dẫu mua mà uống thử coi cho biết hay dở thế nào. Những Rượu thuốc của Bồn hiệu ngâm, kể ra sau đây: Và có một thứ Thuốc ho thiệt là hay lắm, hiệu là: TRUNG-HUÊ CHỈ KHUAI THỦY, bất kỳ ho lâu mau, hãy uống vô nội trong 24 giờ thì thấy bớt liền;

Giá mỗi ve 0\$30, mỗi lố 12 ve 3\$00; Như chữ Quý Ông muốn mua gởi thơ cho Bồn hiệu thì bồn hiệu sáng lòng gởi thuốc lại lập tức

TRANG CẦN PHÒNG THẤP TƯỚU

Rượu thuốc này, lựa ròng những thuốc thượng hạng mà chế ra. Các Y-sĩ bên Trung-quốc đã có thí nghiệm rồi, đều chứng chắc rằng: rượu thuốc này, phép lắm chế rất tinh, dùng nó mà trừ bệnh phong-thấp, bệnh nhứt trong gân cốt và tại làm cho máu chạy đều, thiệt là một thứ rượu thuốc rất nên thần hiệu.

Nó trị bệnh như đau phong, tay chân phù thũng, da thịt sưng chừ, đau lưng mỗi gối, tê tay tê chân, đau nhức trong gân cốt, các chứng thũng độc đi đứng chẳng an, đau nửa thân mình, (kêu là bán thân bất toại).

Thì dùng, hoặc uống hoặc thoa cũng đều hiệu nghiệm cả thấy, chẳng những là trừ bệnh mà thôi, lại còn làm cho ăn mau tiêu, máu chạy đều, sạch tinh huyết.

Uống thuốc rượu này rồi thì tinh thần khỏe hẳn hơn lúc trước trăm phần. Người có bệnh uống thì trừ bệnh, người không bệnh uống thường thì mạnh giỏi luôn luôn, cả đời khỏi lo bệnh hoạn.

CƯỜNG CHƯỞNG BỒ HUYẾT TƯỚU

Là một thứ Bí-Truyền-Lương-Phương, chọn rất ròng những thuốc tốt thượng hạng, qui trọng vô cùng, lại có gia thêm Nước-Sắc, hiệp lại mà chế ra thứ rượu thuốc này. Các Y-sĩ bên Trung-quốc, đã thí nghiệm và chứng chắc rằng: Thứ rượu thuốc này là một thứ hay sanh tinh bổ huyết và thêm sức mạnh cho con người.

Sắc dục quá độ, nhức đầu chóng mặt, thần hư di tinh, Dương-Vật-Rất-Cử đau lưng mỗi gối, khí huyết hao kém, tứ chi mỗi mệt, đờn bà đường kinh không đúng, bạch đới xích-dải đờn bà sanh đẻ yếu đuối da mặt mét vàng.

Chẳng luận đờn ông đờn bà, các chứng bệnh thuộc về bệnh hư bệnh tởn thá đều dùng dặng. Uống nó thì nó hay sanh tinh thêm huyết, khỏe khoắn tinh thần những người không con uống thường chắc sẽ có con, lại còn hay trừ những vật thực ăn không tiêu, tích trữ trong bao-tử.

Hễ uống rượu thuốc này thì đau bệnh chỉ nó trừ cùng nổi.

BÁ BỒ-VỆ SANH TỬU

Con người ở đời, phải cho biết cách vệ sanh thì trong mình khỏi mang tật, bệnh ít sanh. Còn như mạng sống của con người là bởi nhờ nơi khí huyết sung túc. Chớ như những người tinh thần hoãn hốt, chẳng biết thêm ăn, từ chi rả liệt, lỗ tai lùng bùng, con mắt mờ mịt, ấy là bởi huyết suy, khí kém, trái tim và trái cật đều hư.

Bổn được phòng bằng da tam chủ ý, tiêm Phương kim thể nọ hết sức mới chế ra dạng một thứ rượu thuốc Vệ-Sanh này, hề am hư thì bổ âm, dương hư thì bổ dương, chẳng luận trẻ già, dờn ông dờn bà, người nào khí hư huyết bạc, thận hỷ kém hao, hề uống rượu thuốc này thì dạng tráng tinh sanh huyết, chẳng những là dạng khí huyết sung túc mà thôi, lại còn tiêu trừ bá bệnh.

Đổng rượu thuốc này dạng thường thì dạng sống lâu, người không con uống thường chắc cũng có sanh con, thiết là một thứ Vệ-sanh chi tánh được đó.

Phải uống cho thường thì mới thấy hiệu nghiệm là dường nào.

HO-CỐT-MỘC-QUA-TỬU

Rượu thuốc này chế ra bằng Hồ-cốt và Mộc-qua, bổn được phòng chẳng nài công khó chế luyện kỹ càng, và chọn thứ thuốc thiết tở hiệp lại mà làm ra thứ rượu thuốc này, ai có bệnh như sau đây, hề uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Đau trong xương, từ chi rả liệt, đi bước không vững, da vàng, chơn thũng khí hư huyết trệ, như dầu phong, các thương thứ tích, cốt khí tìm la.

Nếu ai có các chứng bệnh kể trên đây thì nên dùng thứ rượu thuốc này mà uống hay là thoa thì hiệu nghiệm dị thường, thiết là một thứ thuốc hay đệ nhất.

Bất kỳ dờn ông dờn bà, hề uống nó cho thường thì mau liền hóa vật thực, lại thêm khí lực bội gia, khỏi lo bệnh hoạn về sau mà lại dạng sống lâu thêm nữa.

THÔNG-TRỊ-MAO-KÊ-TỬU

RƯỢU THUỐC BỊM BỊP

Thứ rượu thuốc này, chuyên trị các chứng phong thấp, huyết lực thối căn, ấy là một thứ thuốc bí truyền tinh nghiệm đệ nhất.

Các chứng phong thấp, chẳng luận lâu năm hay là mới cũng đều trừ diệt, còn như đau lưng, như tay, mỗi chơn, đau trong xương, hay dục gân, hoặc bị té bị đánh mà sưng mình, hay là tay chơng bại hoại. Các chứng ấy hề uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Phải tùy theo chứng bệnh mà dùng, chẳng nên uống cho quá độ.

Mấy thứ rượu thuốc này của bổn được-phòng ngâm tại tiệm và mỗi khi ngâm thì có một ông Langsa đến nhiệm chất chần, hiệu Trung-Huê được-phòng tại Cholon đường Paris số nhà 89, như chư quý khách ai muốn dùng thứ thì xin hãy đến tại tiệm mà mua thuốc rượu này có nhãn đề hiệu Trung-Huê được-phòng thì chẳng lầm đồ giả mạo. Còn ai ở xa mà muốn dùng rượu thuốc này thì xin gửi thư đề chỗ ở cho kỹ lưỡng thì bổn được-phòng sẽ gửi thuốc đi tức thì, xin quý khách thứ qua sẽ biết.

TRUNG-HUÊ-ĐƯỢC-PHÒNG.

89 Rue de Paris Cholon.

NHÀ IN NGÁCH

TẠI BACLIEU

Kính tổ cùng Chư quý vị

Ấn quán An-Hà được nên tại tỉnh thành Cánhơ, gần biển đã gần hai năm. Thâm cảm ơn dày của Lục-châu quân-tử, sáng lòng cổ-cập, ngày nay mới thấy cuộc thanh hành đặc-lộ như vậy. Bổn-Quán chẳng ngớt lo lường, bằng tìm tới thể chi cho Chư quý vị dạng vui lòng tinh cậy, cùng nhau mua bán lâu dài. Đã vậy mà chớ, còn một nỗi lo cho chư vị ở xa tỉnh thành các nơi, như là nhằm đường vân-lai trắc-trở, mỗi khi muốn mua chắt vật chi nơi bổn-quán, phải nhọc lòng, cực trí mà đợi chờ, nhiều khi ý không dạng toại mấy là vì in, thì không tận mặt mà dặn dò, còn mua, thì không chẳng chừng mà lựa chọn. Ấy vậy bổn quán nghĩ dạng phương này, ác là lưỡng toàn kỳ mỹ: Là thỉnh thoảng đây, mỗi chơn tỉnh thành, sẽ có một tiệm-ngách. Còn hiện bày giờ đây, trước hết thì Bổn Quán đã dọn tại Baclieu một tiệm rồi, công cuộc sắp đặt vừa an bài: Hiệu là: **Succursale de l'Imprimerie de l'Ouest Bac-lieu**, ở đường phía sau nhà chớ; cây có thấy LÊ-HỮU-NÊN, Quản lý nhà hàng ngành Hậu-Giang Dương Hành, Quán-thủ. Xin thỉnh Chư Quý vị như khi nào rảnh vui chơn bước đến đó xem chơi. Tiệm bán đủ đồ văn phòng từ bữu, truyện, sách của học trò và lãnh in các món theo kim thời: như danh thiệp, thiệp hôn, thiệp tang, cùng đồ nhỏ nhích tui sẵn có Ấn-công ở đó thì hành trong giây phút.

Cũng có đóng sách, cũng in đồ lớn như bộ, sổ, thơ, truyện, khác con dấu đủ kiểu, công việc làm mau và khéo mà giá tin vừa phải thì thôi.

Trong một tháng trở lại đây, tại Sóc-

trăng cũng sẽ có dựng một tiệm như vậy nữa.

Cúi xin Liệt-vị niệm tình mà giúp lan đồng-bang cho nên việc, ơn ấy tác-ghi ngàn thuở.

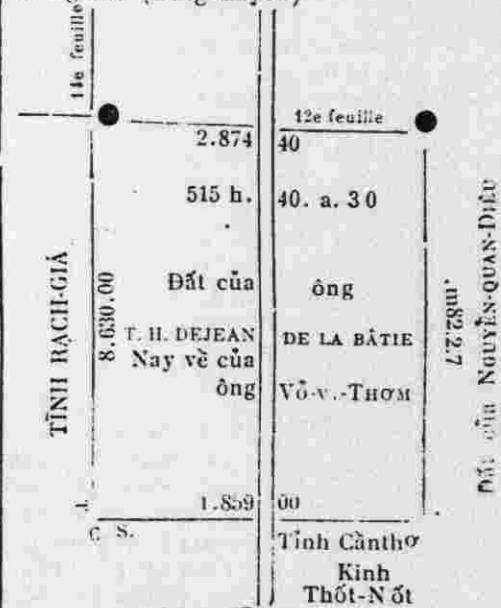
An-Hà Ấn-quán.

Kính-cáo

BÁN THUẬN MẠI

Giá mua trả một phần chịu, một phần mặc

1465 mẫu ruộng, tọa lạc tại làng Thạnh-Phủ, nguyên là làng Thạnh-hòa trung-nhi (Long-xuyên)

AI có cần hỏi thăm đều chi thì gửi thư cho ông Võ-văn-Thơ, Colou à Cánhơ mà thương nghị.

NAM-HÔNG-PHÁT

KHÁCH-SẠNG

ở ĐƯỜNG BOULEVARD BONNARD, SỐ 106 Ngăn Gare xe lửa Saigon-Gôváp chợ Mũi Saion

Bán rượu tây, và cho mượn phòng ngủ, sạch sẽ và rộng rãi mát mẻ lắm, quý ông, quý khách có đi Saigon xin dời chút lại tiệm tôi mà ở, lấy làm thông thả lắm.

HUYNH-HUÊ-KÝ.

PHARMACIE SIANG-IAI

Chủ Nhơn: TRIỆU CƯỜNG

188, Rue des Marins, 188. — CHOLON

Bốn hiệu trống rỗng, bích răng vàng và thay con mắt bằng chai theo kiểu thức Langsa, CỎ BÀNG CẤP TỐT NGHIỆP CỦA QUAN LƯƠNG-Y LANGSA BANG PHƯƠNG, và có bán nhiều thứ thuốc rất thần hiệu. Chư quý-vị có cần dùng thuốc của tiệm tôi thì hãy viết thư cho tiệm tôi rõ, sẵn lòng gởi CONTRE REMBOURSEMENT tiền gởi về thân chủ phải chịu. TẠI SAIGON NHÀ SỐ 23, ĐƯỜNG PELLERIN CỎ BÀNG GIỮM THUỐC CỦA TIỆM TÔI.

Ngũ Lâm Bạch Trục Dược Hoàn

(3) (THUỐC ĐAU LẬU RẤT THẦN HIỆU)

Thăm tưởng những bệnh sang độc lây nhau là do nơi việc phòng sự quá độ; sức không đủ mà gần gần cuộc phong tình, nhiệm thấp khí nhiệt độc mà sanh bệnh đau lậu, dái gấc, nước dái đục, hoặc đỏ, hoặc vàng, nóng nẩy, ấy là những chứng đau lậu chặc chặc. Bỏ đường xét kỹ chế ra thứ thuốc này chọn rừng thuốc tốt, tánh hòa bình, không nhiệt, không hàn, bất luận người vốn kẻ mạnh chỉ có bệnh đau lậu, dùng đến liền thấy thần hiệu, bởi bỏ nưôm khí, tiêu lãng giống độc. Con trai đau bệnh này trong lỗ dái nhứt. Dùng đến thuốc này hay lắm. Đờn bà có huyết bạch cũng trị được cả, uống vào khỏi sanh ghê, sanh chốc, khỏi mang bệnh huê liễu, lại tuyệt nọc độc khỏi uống thuốc trừ cẳng. Bệnh nhẹ dùng chừng một hai lần thấy mạnh. Còn bệnh nặng thì bốn năm lần liền dứt, không đau đi đau lại nữa. Những khách ham vui ai dám chắc khỏi đau lậu, nếu rồi ro vương nhảm các chứng nổi trên đây mau dùng thuốc này trong một ve mạnh tức thì. Thiệt là một phương thuốc sang độc bực nhứt trên đời.

Cách dùng có chỉ rõ trong toa.

Mỗi ve giá là 0\$40. — 12 ve giá là 4\$00

BÍ CHẾ GIẢI ĐỘC DẪN HUÔN

(4) (THUỐC BỎ NHA PHIÊN RẤT HAY)

Có nhiều quý-vị ghiền nha phiến, có trí muốn kiếm thuốc thiệt hay mà uống dặng bỏ phứt đi cho rồi. Bởi vậy bốn hiệu chẳng dám tiếc công mà gia tâm chế phương thuốc «BÍ CHẾ GIẢI ĐỘC DẪN HUÔN» này, tánh chất hòa huôn, không nóng không lạnh, bỏ bởi khí huyết, mạnh khỏe tinh thần, ăn được ngủ được, thiệt là thần hiệu như thần. Uống thuốc này thì hết ghiền liền mà lại ăn ngon, ngủ yên giấc, không đi tình, không hạ lợi, tới buổi không nhớ chừng, không đau mình đau mấy chi hết. Thuốc này đã thí nghiệm nhiều người tại làng Hoi-Binh (Bachieu) cửa được nhiều người ghiền rồi. Thiệt là một phương thuốc bỏ nha phiến này hay hơn các nơi khác mà giá lại rẻ hơn.

CÁCH DÙNG: Như mỗi lần hút một chỉ thì mỗi cử uống bốn huôn, uống như vậy dặng ba ngày rồi sau giảm lần lần xuống. Trone 10 ngày thì bỏ dứt bệnh nha phiến chẳng sai.

Như ai có bệnh tức lồi đau hông, iá rút, uống một huôn thì hết.

Thiệt giá :

Mỗi ve lớn 1\$20. — Mỗi ve nhỏ 0\$60

HÓA ĐÀM NINH PHỄ CHỈ KHẢI TÁN

(THUỐC HO VÀ BỎ PHỄ TÁN ĐÀM)

Vả bệnh ho là bệnh hay biến ra nhiều chứng nguy hiểm không kể xiết. Nếu thuốc không hay thì khó trị. Tiệm tôi có chế phương thuốc này để trị bệnh siễn, bệnh ho chẳng luận lâu mau, hoặc phong hàn là khí sanh ra ho, dùng đến liền thấy công hiệu. Thuốc chế không mát, không nóng, đờn bà có thai, người lớn con nít chi đều dùng được cả. Thát là một phương thuốc trị bệnh ho hạng nhứt trên đời.

Mỗi một gói giá (0\$10)

Bán tại: Quán-Tin-Ký đại dược phòng
60, Rue de Canton. — Chợ-lớn

MỸ KỸ

TIỆM HÒA CHƠN DUNG VÀ KHÁC CON DẤU

ở đường Ture, số 16

Ngang nhà MOTTET, Saigon

Kính cáo cùng quý khách dặng hay, tại tiệm tôi có là n mà đã bằng đã cầm bạch, đã xon Ton-kin có đồ các thứ kiểu.

Có khắc con dấu bằng đồng, mủ than bằng cây, chạm bản đồng cũng hoa điều thảo mộc theo là chân hiệu, vân vân.

Mô hia chạm bản đã cầm thạch.

Có thợ họa chơn dung nhằm hình người mà vẽ bằng dầu sơn vô hổ, nước nhuộm mực Tàu, viết chì than, họa biển liêu và tranh, họa sơn thủy.

Articles de Tonkin et Cnaussures en tous genres.

Thương-xác-Giữ cần kải

Rượu, Rhum

MIÊU

“STELLA”

Hàng “STELLA” FONGCIERE FRANCO-ANNAMITE” mới lập tại Cánh-thơ, đồng tình trong nước mía trắng trong hạt mà dặt ra rơm này.

Nước trong chẳng kém các thứ Rhum thiên hạ dùng xưa nay, còn bẻ ngon, ngọt, nên thuốc thì hàng thật chẳng thứ nào bằng. Mỗi thom càng điệu-dàng vì là như hơi mía; khí vị của rượu ấy nơi chàng cùng, có nếm rồi mới rõ.

Xin chư quý khách hãy mua mà dùng, thử dặng uống cho hồn-quốc ngày nay dặng một nhà ky-nghệ, khéo lấy đồ thổ-sang mà làm nên việc.

Nhà hàng H. G. D. H. Les Galeries de l'Ouest Cantho, và nhà G. O. ngành tại Sôctrăng, và Bachiều đều có trữ. Giá thiệt rẻ lắm.

ve 1 litre 1\$50

1 góc ba litre 0.30

Chư quý vị muốn mua xin gởi mua nơi các tiệm kể tên trên đó hay là gởi cho Monsieur Albert Viviers Trạng-sư tại Cantho.

PIERRE PHAN-VAN-VAN
DIT VANG

Geometre Civil

Longxuyen — Chaudoc — Sadec

ARPENTAGE
Délimitation et Bornage
EXPERTISES

Ông Phan-van-Van

(Pierre)

KINH LÝ NGHỆ NGHỀ

LONGXUYEN — CHAUDOC — SADEC

lành đạt điển thơ.

Phan giải hàng.

Tương phân thổ sang.

Công chuyện làm kỹ

càng và tin giả nhẹ

biến chủ có cần dùng

xin viết thư thương nghị.

Cáo Thị

Có người muốn bán một cái máy đèn dầu xôn (un appareil d'éclairage à gaz d'essence); bích dấn đề trên cao, có ống chạy xuống rồi ra, tra được nước làm ngon đèn. Đèn này sáng lắm, có đồ đồ phụ tùng sẽ bán luôn theo cuộc. Người ta bán là vì một đèn đèn điển khí vô nhả, nên đèn dầu xôn (essence) dư dùng.

Bán thiệt rẻ, xin viết thư cho Bân-quan An-Hà-Nhưt-Bao mà thương tình.

LOI RAO

Kính cùng lục-chân dặng rõ, tại nhà In Hân-Giang Cánh-thơ, có bán sách chữ quốc-âm để giúp cho Hương-chức có quyền thi hạch như trường-tòa.

Sách này có 156 trang và có đủ kiểu viết thi, lời truyền rao, của ông DƯƠNG-VÂN-MEN mới soạn.

Giá mỗi cuốn là 3\$ 90

Tiền gởi 0. 15

Xin viết thư đến nhà In Hân-Giang, Cánh-thơ, mà mua.

Kính cáo

Lời rao

Tại nhà in Hậu-Giang, đường Boulevard Saintenoy—Cantho, có bán sách « LỜI DẠY CÁC HƯƠNG-CHỨC MÀ CÓ QUYỀN THI HÀNH NHỮNG ĐIỀU LỆ TRONG LỜI NGHỊ ĐỊNH CỦA QUÂN TOÀN-QUYỀN KHÂM MẠNG, ĐỀ NGÀY 24 NOVEMBRE 1917. Sách này có chữ Langsa và chữ Quốc-ngữ: bên chữ Langsa thì của quan Chánh tòa HABERT Cantho làm ra; còn bên Quốc-ngữ thì của M. Phạm-thái-Hòa, thông ngôn hữu thể tại Tòa án Cantho giải nghĩa và dịch một cách rành rẽ để hiểu lầm.

Sách này thiết hữu ích cho Hương-Chức và các chủ điền lắm.

Bán mỗi cuốn là..... 0.50

Tiền gởi..... 0 10

Mua từ 30 cuốn tới 50 thì cho huê bổng 20%.; mua 100 cuốn thì huê bổng 25%.

Thuốc điều hiệu Globe (TRÁI ĐẤT)

Có gói 10 điều

Có gói 20 điều.

Hút đá ngon, dễ dành lâu được không mốc, không mục.

Tại Hàng DENIS FRERES có trữ bán

TIỀM

Trương-văn-Hanh

Sadee

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lành thấp mướn đèn khí đá (carbure) theo cuộc quá, hôn, tan, lễ, kỳ yên, Tân gia, hạ thọ, khăn đen bằng nhiều tây và khăn bông tốt thương hang, bán mớ và bán lẻ vỏ ruột xe máy hiệu Michelin, giầy hăm-ét đủ cỡ đồng theo kiểu kim thời. Quý ông ờ xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, thì gởi thơ cho tôi. Tôi sẵn lòng ký lương mà gởi contre-Remboursement nghĩa là đồng bạc nhà thơ mà lãnh đồ và tôi cũng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix courant)

Trương-văn-Hanh.

Cần khởi.

Phở cáo Đông bang

Kể từ buổi An-Hà An-quán,
Tại Cánh-thơ, tạo sáng đến rày,
Lục-châu quân-tử, ơn dày
Mãn-cần mua giúp, ngày nay thanh-hành,
Thanh-nhân dâng cửa hàng rộng mở
Mấy sấm thêm, thấy thơ tin rờng,
Lành in chỉ thấy đẹp xong,
Truyện, thơ, danh-thiệp, thiệp-hồng,
Thiệp-tan.

Toa, số, bộ, làm càng kỹ lưỡng,
Chắc lại bền chẳng nhượng của người
Nói chỉ sách đóng thì thôi!

Lưng da, lưng bố, dễ dãi ít hư.

Sách in sáng, tinh từ, Kim Túy,

Tự điển cùng Sở ký Đại nam.

Tuần tra Pháp lệ, dạy kham,

Cách thi hành án, thiết làm rất hay.

Thước, viết nghiên sáng dày đủ hạng.

Thiếu chỉ dẫu giấy láng, mực ngời;

Chuồn trao, nào Phải những lời.

Sang chơi 1 chuyến xin mời các ông

Tuy vật liệu, nay không dễ đủ,

Bồn quán nào dám phụ ý ai,

Khó nhọc thứ mấy chẳng nài,

Miêng cho đẹp dạ Quý-ngài là hơn.

An-Hà An Quán Bđ Saintenoy Cánh-thơ.

Đến kinh.

Le Gérant: TRẦN-ĐẮC-NGHĨA

Cantho. — Imp. de l'Quest
Le 19/11/1919.
L. A. D. N. H. B. A. O.